

«ЗДРАВНЕ» излиза три пѣти въ мѣсець: на 1-о, 10-о и 20-о число. Цѣната му е за година десетъ лева въ България и двѣнайсетъ лева за въ странство. — Абонатитъ се адресиратъ направо до редакцията, въ гр. Варна, същевременно като предплатитъ съ пощенскій записъ или бонъ (а не въ марки). — Обявления се приематъ съ плата по 30 стот. за единъ рѣдъ петитъ.

ЗДРАВНЕ

За всѣка напечатана въ «ЗДРАВНЕ» оригинална статия редакцията плаща по петъ стотинки за всѣкий рѣдъ. — За промѣняване адресетъ на спомощствателя се плаща 40 стотинки, безъkonto адреса не се промѣнява. Заявления за неполучаването на нѣкой брой трѣба да се правятъ не по-късно слѣдъ получаването на слѣдующий брой; въ противенъ случай се оставатъ безъ послѣдствие.

ОБЩЕДОСТЪПЕНЪ МЕДИЦИНСКИЙ И ХИГИЕНИЧЕСКИЙ ВѢСТНИКЪ

Per noctem ad lucem!

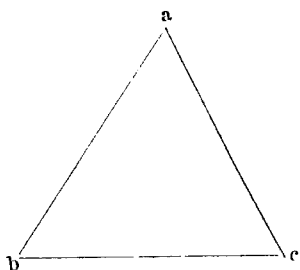
Отъ мракъ къмъ свѣтъ!

СЪДЪРЖАНИЕ: Употрѣбление на тригълната кърпа. Отъ проф. Ф. Есмартъ. — Статистика на жекидбита (край). Прев. В. Д. Стойковъ. — Библиография: Слис. „Трудъ“. — Свѣтъникъ по косметиката: брадавици, мозоли, слънчаване, сърбелъ на кожата и прѣтожъ. — Слисъ. — Отговоръ. — Обявление.

Употрѣбление на тригълната кърпа (пошъ ¹⁾).

Отъ проф. Ф. Есмартъ.

Отъ третѣ краишни страни на превързаната кърпа най дѣлгата се казва *основание* (вс), а другитѣ двѣ — *страни на кърпата*.

Тази кърпа може да се сгѣва по различенъ начинъ и на всѣка голѣмина, спорѣдъ цѣлѣта. Въ нѣкои случаи сж нужни двѣ малки кърпички вмѣсто една голѣма. Тогава голѣмата кърпа може да се разрѣже на двѣ половини, като захванемъ отъ върха до сре-

¹⁾ Въ в. «Здравне», 1885 г., стр. 165 напечатана е статията на сжщия авторъ подъ надсловъ: „Първа помощъ на ранения войникъ на бойното поле“, въ която се описваше употребяването на тригълния платъ. Настоящата статия на сжщия авторъ, въ свързка съ горѣупомѣнатата и рисункитѣ, се надѣваме, ще даде на читателитѣ пълна възможность да се ползватъ, въ надлежитѣ случаи, съ тригълната кърпа. Ред.

дата на основанието. Такива 2 малки кърпички се напчатъ, въ отношение къмъ голѣмата, *полу кърпи*.

Въ тригълния платъ или кърпа завиватъ малѣкъ пакетъ съ два мазни компреса (кърпи) и съ двѣ малки възглавнички отъ корпия (тефтинъ) или вата (чистъ памукъ). При превързването на раната понапредъ върху нея се налага компреса, послѣ ватата, а надъ нея кърпата, съ която се превързва раненото мѣсто.

По различнитѣ части на тѣлото тригълния платъ се налага по слѣдующия начинъ:

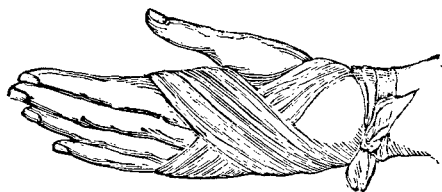
Кърпата се сгѣва за *вратовръзка* по такъвъ начинъ, щото върха ѝ да се намира по средата на основанието, слѣдъ което тя се увива нѣколко пѣти на дѣжъ; колкото повече се увие, толкова вратовръзката ще бже по-тѣсна.

Въ такава форма, кърпата служи не само за превързване на *шийни рани*, но и за други части на тѣлото, като напримѣръ за *очитъ*, за *челото*, за *ушитъ*, *страништъ*, *подбраника* и *долната челюсть*.

Но въ такава форма тя може да се употребява тъй сжщо и за *прости поврзедания* *мекитѣ части на краищата* (ръцѣтъ или

браката), и за закрѣпяване шинитѣ¹⁾ и разнитѣ вързалки, които се употребяватъ при *пречупване на коститѣ*.

Най сетнѣ, въ такъвъ видъ кърпата се употребява, като *малка подкрѣпителна кърпича*, на която се слага или обачва ранената рѣка.

Начина, по който се налага кърпата въ тази форма, е тъй простъ, щото нѣма нужда отъ особено описание. Краищата трѣбва да се закрѣпятъ съ двѣ яки карфици, или да се вържатъ на възелъ.

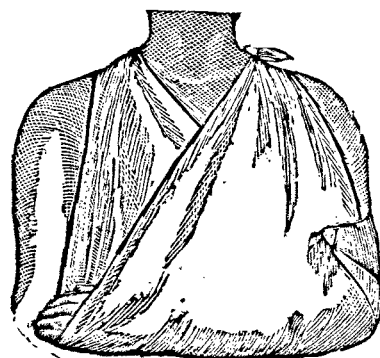
За превързване *раиитѣ на главата*, кърпата се туря съ средината си на главата по такъвъ начинъ, щото основанието ѝ да се падне на челото, а върха ѝ — отъ задъ на тила. Краищата се прекарватъ назадъ надъ ушитѣ, кръстосватъ се на тила и отново се връщатъ къмъ челото, гдѣто се и завързватъ. Върха на кърпата, който стърчи отъ задъ, се прегъва на горѣ и се забовжда върхъ темето съ помощта на една карфица.

За превързване ранената *рѣчна китка* е достаточна само *полукърпа*. Китката на рѣката се туря на разгърнатата кърпа така, щото рѣката да лежи по средата на основанието на кърпата, а прѣститѣ да сочатъ къмъ върха ѝ. Последния се прегъва презъ прѣститѣ къмъ лакътя, а краищата се кръстосватъ и се завързватъ надъ рѣката.

Ако е ранено стъпалото, то трѣбва стъпалката да се постави на средата на кърпата, тъй щото прѣститѣ да бждатъ обрнати къмъ върха на последния. Слѣдъ това върха на кърпата се прегъва надъ прѣститѣ, краищата се издигатъ на горѣ, кръстосватъ се и се завързватъ надъ стъпалката. По съ-

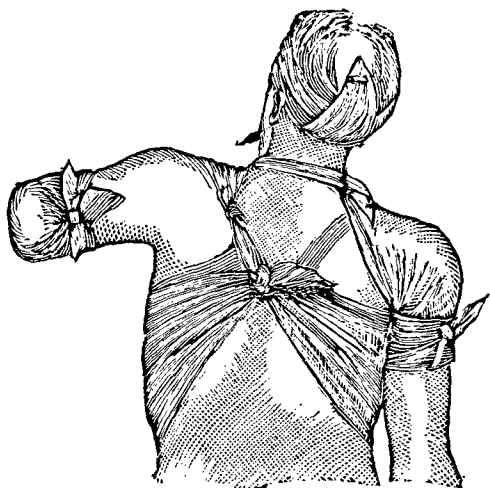
щий начинъ можтъ да се превързватъ навѣхнжлитѣ и порѣзанитѣ *краища на ръцѣтъ и краката*; същото превързване се употребява и при съвършенното *отрѣзване на нѣкой отъ крайнитѣ членове* (рѣка или кракъ). Основанието на кърпата се туря на края на отрѣзаното мѣсто, тъй щото средата ѝ да се пада на раната, а краищата на кърпата се завързватъ надъ раната, като закрѣпятъ и върха ѝ.

За закрѣпяване и обачване на ранената рѣка, единъ край на кърпата се препасва презъ рамото на здравата страна така, щото да отиде задъ тила и да мине на другата страна на шията, гдѣто го и задържатъ. Слѣдъ това края на кърпата се прекарва отъ предъ по такъвъ начинъ, щото лакътната костъ на ранената рѣка да се падне на средата на превързката, а върха да се намира на нѣкое разстояние задъ лакътя, слѣдъ което края се направлява на горѣ къмъ рамото на болната страна, гдѣто се срѣща съ задния край на кърпата и съ него се свързва. Най сетнѣ, върха на превързката се сгъва на лакътя отъ предъ и се забовжда съ една карфица. Тази превързка се нарича *голяма закрѣпяюща кърпа*.

При превързване *гърднитѣ рани* средата на кърпата се туря на гърдитѣ, върха се премята назадъ, презъ което да е рамо при това основанието на кърпата лежи границата на гърдитѣ и корема (подъ жпчката), а краищата и странитѣ ѝ се препасватъ назадъ и се завързватъ надъ върха на който стърчащия на долу край се обвива на горѣ и се закрѣпява съ карфица.

същия начинъ става превързването на *гребнитъ рани*, само въ обратенъ редъ.

За превързване *ранитъ надъ рамото* разрѣзватъ една голѣма кърпа на двѣ полукърпи. Едната отъ тѣхъ се собира на вратовръзка и служи за малка окачителна кърпа (глед. по горѣ); другата се туря отъ горѣ на рамото така, щото върха ѝ да бѣде обърнатъ къмъ шията, а основанието ѝ да лежи на средата на рамото; а краищата се прекарватъ около рамото подъ мишцата, кръстосватъ се тамъ и отново се връщатъ назадъ — на рамото, гдѣто и се завързватъ; върха се закрепява у вратника на окачителната кърпа, а края му се овива и се забожда съ карфица надъ рамото.

По същия начинъ се превързватъ и *ранитъ по таза*, т. е. въ областта на *спинищната костъ* (по задницата). Само, че тука е необходима голѣма кърпа, защото кълкитъ сж по-дебели отъ раменѣтъ. Основанието на кърпата се туря на горнята третина на бедрото, краищата ѝ се овиватъ около кълката и се завързватъ, или, ако кракътъ е съвършено дебелъ, забождатъ се съ карфици. Върха на кърпата се закрепява съ поясъ, а края му (на върха) се овива и забожда съ карфица. Ако ли болния нѣма поясъ, то вмѣсто него може да се употребѣи друга кърпа, сбрана въ видъ на вратовръзка.

Ако при нараняването има *пречупени*

кости, то ранения членъ трѣбва да се *закрѣпи между шини*, защото ако при пренасянето на болния повредения членъ не е закрепенъ неподвижно, то друсканieto не само, че ще причини голѣми болѣжки на ранения, но и ще повреди още повече раненото мѣсто.

Да се тури повредения членъ между шини, значи, да му се даде искусствено тази цѣлостъ, която той е изгубилъ при пречупването, съ помощта на тѣсни дѣсници (шини).

Ако такива шини нѣмаме при себе си, то тѣ могатъ да се замѣнятъ съ други предмети, които се намиратъ тѣй също на бойното поле, напр. съ тесащи, щикове и тѣхнитъ ножници, съ спици отъ строшени колелета, парчета отъ маждраци (копия) и т. н. или пъкъ обвиваме тоеги (пръчки) въ малки сламени снопчета и ги закрепяваме около пречупения членъ съ нѣколко кърпи, навити като вратовръзки и, освѣнъ това, може и съ пошчета, съ каиши отъ пушки, отъ юзди, съ пояси и съ други кожани принадлежности, които се намиратъ въ солдатскитъ раници или между конскитъ тагъми.

Най добръ е да се сгъватъ превръзкитъ тригълни кърпи по слѣдующия начинъ:

1) Тригълника се сгъва на двѣ половини тѣй, щото краищата му да се наложатъ единъ на другъ.

2) Двата краища да се прегинжтъ къмъ върха, за да се получи равностраненъ четворогълникъ.

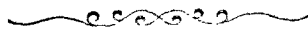
3) Този четворогълникъ се прегъва на двѣ — въ продълговатъ четворогълникъ.

По нататъкъ сгъването може да се продължи тѣй:

4) Да направимъ по напредъ отъ послѣдната форма пакъ квадратъ.

5) Получения квадратъ отъ ново се прегъва на продълговатъ четворогълникъ и т. н., въ края:

6) Най-малкия квадратъ се забожда съ двѣ карфици и се туря въ чантата или въсията на солдата.

Статистика на женидбата.

Прев. В. Д. Стойковъ.

(Край.)

Ний показахме ползата отъ бракътъ, както за цѣлото общество, така и за отдѣлнитѣ личности. Друго доказателство за тази полза е изнамѣрено и разработено отъ Г. Жака Бертилонъ, а именно — чрезвѣчайно честитѣ женидби на вдовцитѣ.

И наистина, ако тѣзи, които сѫ узнали по опитъ, какво нѣщо е бракътъ, се стремятъ къмъ него изново, уподобавайки се, въ този случай, съ бикеритѣ, за който се говори, че се заблуждаватъ, — то това доказва, че опитътъ нѣма нищо противъ такивато «заблуждение»; съ една дума, минитѣ заблуждения не сѫ до толкозъ химерични, до колкото ни се тѣ представляватъ. Ако вдовцитѣ надминаватъ бикеритѣ въ стремлението си за встъпване въ бракъ, то слѣдва, че нѣма никакво основание да се злослови брачния съюзъ.

Впрочемъ, това сравнение е слабо. Недостатъчно е да се намѣри, колко души отъ 1000 бикери и 1000 вдовци се женятъ, а слѣдъ това да се сравняватъ намѣренитѣ цифри. Подобенъ трудъ не би далъ никакъвъ резултатъ, защото старитѣ вдовци (числото на които винаги бива повече) могатъ да иматъ най-добри въспоменания за съпружескии си животъ и пакъ да не встъпватъ въ новъ бракъ. Тѣхъ, въ този случай, ги кара да си оставатъ вдовци, не въспоменанията и личния вкусъ, а годинитѣ, недѣлгвостта и пр.

Поради това, за да не сравняваме безрезультатно количеството на женидбитѣ между бикеритѣ и вдовцитѣ, необходимо е, щото тѣзи сравнения да се правятъ въ един и сѣщи възраст.

Авторътъ е слѣдвалъ въ своя етюдъ (изслѣдване) по рѣчения методъ и е получилъ резултати, способни да примирятъ съ женидбата когото и да е отъ бикеритѣ. Така въ Холландия, която туку ний вземаме за типъ, защото полученитѣ тамъ резултати по този родъ изслѣдвания сѫ повече известни, — отъ 1000 души бикери, на възраст между 25—30 години (въ тази възраст мъжетѣ встъпватъ по често въ бракъ), се женятъ около 110 въ годината. Въ истата възраст вдовцитѣ се женятъ въ количество 356, сирѣчь, три пѣти и нѣщо повече. Въ по дълбокитѣ възрасти, различнето бива по значително: вдовцитѣ се женятъ четри пѣти повече, отъ колкото ергенитѣ. Но най голямата разлика представляватъ вдовцитѣ и бикеритѣ въ двадесетъ годишната си възраст, когато отъ първитѣ се женятъ 290, а отъ послѣднитѣ 4 души.

Такива сѣщо резултати сѫ се получили почти въ всичкитѣ държави: въ Франция, Англия, Германия, Швейцария и т. н. На всѣкадѣ, гдѣто сѫ само ставали подобни изслѣдвания, сѫ се получавали един и сѣщи резултати. Но на никадѣ вдовцитѣ не се женятъ въ такова голѣмо количество, както въ Белгия, а именно: на 1000 души 504, сирѣчь, шестъ пѣти повече, отъ колкото бикеритѣ отъ йстата възраст.

Интересно е да се знае, до колко тѣзи отъ напустналитѣ се (вдовци) съжеляватъ за растържания си браченъ съюзъ? Слѣдъ несполуката си съ женидбата, повидимому, не би трѣбвало да произвеждатъ вторий пѣтъ такъвъ жестокъ опитъ; още повече, че тѣзи, съ които тѣ ще пожелаатъ да встъпятъ въ бракъ, могатъ да иматъ причини за да не имъ довъриватъ.

Трѣбва да се признае, че до 26 год. — тѣзи причини дѣйствуватъ и напустналитѣ се сѫ женятъ по рѣдко отъ бикеритѣ на сѣща възраст; но слѣдъ 26 г. разведенитѣ се женятъ по рѣдко отъ вдовцитѣ (почти на два пѣти), но много по често отъ тѣзи, които не сѫ испитвали сладостта на брачния съюзъ. Но отъ 40 години на горѣ, тѣ, разведенитѣ, представляватъ чудно явление — женятъ се даже по често, отъ колкото вдовцитѣ. Но може би това явление да си има мѣстото само въ Холландия? Не, и пакъ не; защото въ друга страна, гдѣто е възможно подобно изслѣдване, напр. въ Швейцарии, ний намираме сѣщитѣ резултати. Нека тогава покажемъ причинитѣ на тѣзи чудни явления. Тѣ сѫ сложни, но главната, основната имъ причина, както ни се чине, е такава: бракътъ, далеко отъ да принася вреда на хората, като встъпватъ въ него, създава между тѣхъ такива привички, които твърдѣ мъчно се напускатъ.

Да видимъ сега, и женитѣ даватъ ли сѣщия резултатъ?

Въ повечето страни ний намираме, че резултатитѣ сѫ аналогични (приличатъ) съ намѣренитѣ относително мъжетѣ, но не сѫ така явни.

Така у Нидерландцитѣ, въ възрастта отъ 25 до 30 год., съ която холандскитѣ дѣвци най често встъпватъ въ бракъ, вдовцитѣ ги надминаватъ на половина. Сѣщо такава разлика се забѣлѣзва и въ слѣдующитѣ възрасти. Почти сѣщия, да не кажемъ подобенъ, резултатъ срѣщаме въ Англия и Швейцария. Има, впрочемъ, и двѣ исключения; първото ни представлява Берлинъ, гдѣто вдовцитѣ, на възраст горѣ отъ 30 години, се женятъ почти въ сѣщото количество, както и дѣвцитѣ, а второто — Франция, гдѣто вдовцитѣ (освѣтѣ младѣтѣ) встъпватъ въ бракъ въ количество нѣколко по малко, състоянието на които, като

вдовици, бива еднакво тѣжко въ всичкитѣ страни.

Ясно е, че общеприетото мнѣние относително приятното положение на вдовицитѣ въобще е невѣрно. — Ако бракътъ оставя добри въспоменания у мъжетѣ, то и женитѣ не могатъ да иматъ освѣнъ подобни. Това, впрочемъ, за Франция е исклучение. Каквито и да сѫ причинитѣ на рѣдкитѣ вторични бракове между французскитѣ жени, отъ точка зрѣние на общественна полза, за този аномалностъ трѣбва да се съжелява, а не да се поддържа и насърчава, както тога сѫ правил законнитѣ отъ 1804 години.

И на истина, знайно е, че сводътъ на французскитѣ закони силно е препятствувалъ на женитѣ да встъпватъ въ вториченъ бракъ; само издаването на новия законъ, който е улеснилъ разводътъ, е представилъ на женитѣ право свободно да встъпватъ въ новъ бракъ. По преди законътъ отъ 1804 год., съ цѣлъ да възпрепятствува на женитѣ да встъпватъ въ вториченъ бракъ, той се е ползувалъ и отъ най ничтожнитѣ причини. Той (законъ) е подлагалъ на съмнѣние тѣхнитѣ права на настояителностъ върху дѣцата си, често и ги е лишавалъ и отъ това право и, което е най важното, не имъ давалъ право да се расплаватъ съ имуществата, останали отъ покойнитѣ имъ мъже, ако дѣцата сѫ биле несъвършеннолѣтнии. Така сѫщо той ги е лишавалъ отъ правото да получаватъ отъ зети или снаха си слѣдующето се съдържание и пр. Всичко — въ продължение на десетъ мѣсеца, което време би трѣбвало да раздѣля смъртта на първия мъжъ отъ вторичния бракъ — било насочено да препятствува на вторичното встъпване на женитѣ въ браченъ съюзъ.

Впрочемъ, за законното отстранение на *cofusion de part* е съвършено достатъчно и четримѣсечна междина. Тълкователитѣ на свода, по тоя поводъ, сѫ прибавяли, че той законъ е ималъ предъ видъ да наложи на женитѣ лична скромностъ, като ги е задлѣжавалъ да оплакватъ мъжетѣ си въ продължение на десетъ мѣсеца. Като че ли скромността може да се предписва! Може да се попита, защо законитѣ не е предвидилъ издаването на правила за траура (жалѣнието), който сѫ длѣжни женитѣ да носятъ, а тѣй сѫщо, защо той е освободилъ мъжетѣ отъ да оплакватъ женитѣ си?

Холландскитѣ жени, които сѫ напустнали мъжетѣ си, представяватъ сѫщо такъвъ резултатъ, както и мъжетѣ. До 30 годишната си възраст, тѣ се оженватъ по-рѣдко, отъ колкото момичета отъ сѫщата възраст. Разликата е твърдѣ чувствителна, но разбрана: бракътъ ги е накаралъ да прекаратъ такива горчивини, които скоро не се забравятъ. Но отъ рѣчената възраст на-горѣ, тѣ почватъ да се же-

нятъ все повече и повече, скоро се сравняватъ съ дѣвцитѣ и, въ такъвъ случай, надминаватъ даже вдовицитѣ. Така се продължава до края на тѣхния животъ.

Тѣзи резултати напомнятъ намѣренитѣ отъ г. Бертильона относително смъртността въ третѣ граждански положения. Вдовството е неблагоприятно на мъжетѣ и, както виждаме, тѣ избѣгватъ отъ него. То по-малко е неблагоприятно за женитѣ и затова тѣ го избѣгватъ съ по-малко прилежание. И ако ний би могли да изучиме това въ всичкитѣ му подробности, то би намѣрили съответствени повишения и понижения.

Отъ всичко казано излиза, че хората осѣщатъ неудобства и вреда, когато овдовѣятъ; тѣ виждатъ своитѣ привички, както и благосъстоянието си, развалени, подпадатъ подъ дотѣгване, скърбъ и се мъчатъ да избѣгнатъ отъ това си натегнато положение чрезъ встъпване въ новъ бракъ¹⁾.

Библиография.

Трудъ. *Литературно-научно списание.* Търново, 1887 г, книжка I.

Това ново списание, което, по външността си и по вътрѣшното си съдържание, произвежда твърдѣ приятно впечатление, има въ програмата си и медицината. Само по този отдѣлъ ще си позволимъ тукъ да кажемъ няколко думи, тѣй като другитѣ отдѣли не влизатъ въ нашата сфера.

Въ програмата на списанието „Трудъ“, слѣдъ думата „медицина“ е турено въ парцелтеза: „хигиена“, което дава да се разбере, че списанието ще се занимава, между друго, само съ единъ отдѣлъ на медицината, а именно съ ученieto за здравозапазването (хигиена). Распространяването на тази наука е много и твърдѣ желателно и ний отъ своя страна сърадваме гг. редакторитѣ съ това благоначинане. Обаче, още въ първата книжка, подъ рубриката „разни рецепти“, срѣщаме „три средства противъ бѣсъ“, което вече не се отнася къмъ хигиената, но къмъ лѣкуването на болѣститѣ (терапия). Тука искаме да предвзимъ, както почитаемиитѣ редактори на списание „Трудъ“, тѣй и читателитѣ му отъ погрѣшки, които могатъ по нѣкогажъ да иматъ твърдѣ печални послѣдствия. Отъ страна на най-прочутитѣ лѣкари откожъ е забѣлѣзано, че общедостъпната медицина, особено терапевтиката, е двустро оръдие; и на истина, никой нѣма да откаже, че популяризацията, при всичката

¹⁾ „Нл. Миръ“, 1886, №№ 38 и 39.

си несъмненна полза, може да докара и голѣма вреда. Общедостъпната медицина, казватъ, рас-
плодява въображаеми болѣсти (мераци), а при-
лаганieto на препоръчанните лѣкове предиз-
виква по нѣкогажъ голѣми и сложни разстрой-
ства на здравнето и даже отравания. Назнача-
ване на лѣкарствата зависи не само отъ оп-
редѣляване на болѣстѣта, но и отъ индиви-
дуалното състояние на болния. Когато самитѣ
лѣкари се отличаваатъ единъ отъ други въ ис-
кусството си да индивидуализиратъ лѣкуването,
то послѣдното, разбира се, не е легка работа
за всѣкий непосвѣтенъ въ медицината читателъ.
По тѣзи причини популяризацията на медици-
ната изисква предпазлив и опитенъ ръцъ и, въ
всѣкий случай, за нея трѣбва да се заивматъ
само лѣкаритѣ.

Като примѣръ, че всѣка работа може да се
извършва успѣшно само отъ специалисти по
нея, може да послужи отдѣлътъ «Разни ре-
цепти» въ сп. «Трудъ». Ако би този отдѣлъ да
се редактираше отъ нѣкой лѣкаръ, навѣрно, въ
него не би попаднали «Три средства противъ
бѣсъ» и «Чесънъ за (?) бѣсъ». Лѣкарътъ би
зналъ, че въ популяризната медицина трѣбва
да се препоръчватъ само положително вѣрни
и испитани средства, а не тѣзи, за които се
ише въ отдѣлитѣ «смѣсъ», «калейдоскопъ» и
пр. на разни политически и забавителни вѣст-
ници, или за които, съ горѣщо убѣждение, при-
казва всѣка баба. Срѣщу бѣса има препоръ-
чани съ стотини лѣкарства и всѣкий препоръ-
чителъ най-убѣдително се е заклѣвалъ и е на-
веждалъ примѣръ за дѣйствителността и си-
гурността на средството си; при все това, ме-
дицината и до днешенъ день не знае нито едно
вѣрно лѣкарство срѣщу бѣса (съ изключение
на Пастер'овото откриване¹⁾, което, впрочемъ,
не е още общоприето). Представете си сега,
че нѣкой, ухапанъ отъ бѣсно животно, вмѣсто
да търси на часа помощъ отъ лѣкаря или, ако
има възможность, да се възползува отъ Па-
стер'овото откриване, ще захване да ѣде и
се натрива съ чесънъ, да ходи седемъ дена въ
бани (рецептъ № 2) или да търси растението
genista tinctoria (рец. № 1). Не е ли явна вре-
дата отъ подобна препоръка?

Но, може би, нѣкои да попитатъ: защо и
какъ е така възможно, щото и «Evening Stan-
dard», и 82 годишния старецъ Форстеръ Хе-
стелъ и академикътъ Болле да препоръчатъ лѣ-
карства срѣщу бѣса, а «Здравие» да се смѣе
върху това? Защото, както споменѣвахме и
по горѣ, има стотини препоръчани лѣкове,
въ дѣйствителността на които всѣки се за-
клѣва, а, на-дѣло, никакъ въ положите-
ленъ цѣръ срѣщу бѣса нѣма. Всѣкий
день се хапятъ хората; но не всѣко животно,

което хапи, е и бѣсно. Такива ухапани можете
да излѣкувате съ бани. И статистиката до-
казва, че отъ 100 души, ухапани дѣйствително
отъ бѣсни животни, се заразяватъ отъ бѣсѣтъ
само 8 до 14 отъ тѣхъ; останалитѣ 84 или 92
души можете да излѣкувате съ чесънъ, по
никогажъ и тѣзи злочестници, които сѫ полу-
чили дѣйствителенъ бѣсъ.

Освѣтъ «рецептитѣ», въ сп. «Трудъ» има
статия «Опиумъ», отъ аптекаря Юр. Пенчева.
Тази статия, като написана отъ специалистъ,
се отличава съ основность и ще се прочете съ
полза отъ всѣкий любознателенъ читателъ.

Обичаме да вѣрваме, че редакторитѣ на ннакъ
твърдъ почитаемото списание «Трудъ» не ще
разбератъ криво нашитѣ бѣлѣжки и ще за-
хвърлятъ за въ бѣдаше лѣкуването на бо-
лѣститѣ, като се занимаватъ, спорѣдъ обща-
нието си, само съ хигиената. Стигатъ ни за
насъ бабитѣ и билеритѣ, които знаятъ за всѣка
болѣстъ вѣрни лѣкарства; намъ ни трѣбва
свѣтлина и трудъ, а не образованиа хским-
ликъ. Прочее, желаемъ на новото списание
«Трудъ» най-широко распространение.

Свѣтъникъ по косметиката.

*Georg Kühne. Rathgeber für Kosmetik.
Dresden, III. Auflage.*

Ars cosmetica, искуството за по-хубавява-
ние, се е намирало до сега въ ръцѣтъ на разни
шарлатани. Употрѣбяване на средствата, които
запазватъ или докаратъ хубостѣта, е толкова
вѣхто, колкото и самата хубостъ. Извѣстно е,
че женитѣ, колкото хубави и красиви да сѫ,
тѣ искатъ да станатъ още по-хубави и по-
красиви, или поне да запазятъ за по-дълго
време хубостѣта си. Същото стремление се
забѣлѣзва у младежитѣ, както и у възрастнитѣ
хора; отъ тукъ ни става разбранно желанието
да станатъ хубави тѣзи, които природата съ
нѣщо е докачила. Това общо стремление на
хората, особено на женитѣ, най-безбожно се
е експлоатирано и експлоатира отъ шарлата-
нитѣ съ тѣхнитѣ тайни и явни косметически
средства. На всѣкадъ сѫ се намирали и нами-
ратъ още доста наивни хора, които се до-
вѣряватъ на всѣко шарлатанско обявление и
скѣпо — и скѣпо плащатъ за нѣкое пригото-
вано отъ подобни шарлатани средство, което
или нищо не струва или може за нѣколко гроша
да се вземе отъ аптеката. Кой не е срѣщалъ
и не е прочиталъ по вѣстницитѣ, на примѣръ,
такива обявления: «За успѣхътъ се
гарантира» (съ какво — не се казва)!
«Най-новото откриване!» — «Рису-
ната говори сама за себѣ си.» —

¹⁾ «Здравие», 1885 г., стр. 185.

«Нѣма повече брадавици!» — «Нѣма повече бѣли косми!» — «Средство за по-скорошното израстванне на мустацитъ» и п. т. Най-лошавото въ всичката тази шарлатания е това, че по-голямата частъ отъ тѣй нарѣченитѣ косметически средства, като съдържатъ отровни вещества, сѫ вредни за здравнето и даже често — просто отровителни. Лѣкаритѣ твърдѣ малко познаватъ съставътъ на разнитѣ подобни косметически средства и често не сѫ въ състояние да препорѣчатъ нѣкое отъ тѣхъ или да го съставятъ сами. Тѣ, като иматъ доста работа за изучаванне на болѣститѣ и лѣкарствата срѣщу тѣхъ, малко искатъ да знаятъ за косметиката.

Г. Кюне, сплицеринъ въ Дрезденъ, е направилъ опитване въ книжката си, на която заглавието преписахме горѣ, да отърве отъ ръцѣтъ на шарлатанитѣ косметиката. Въ богато издаденната отъ него книжка, г. Кюне ясно и кратко излага не само онова което трѣбва да се прави за запазване хубостта, но и това, което трѣбва да се избѣгва за да се ти не развали. Въ отдѣлни статии той дава наставления за отглѣждане на зѣбитѣ и устата, на кожата въобще и особено тая на лицето, на космитѣ, некѣтитѣ и т. н. Като изважда на лице всичката шарлатания на тайнитѣ средства, г. Кюне казва, че науката нищо не знае за средствата противъ посивяването на космитѣ, нито пъкъ за тѣзи да растѣтъ бързо мустацитъ и т. п. На всѣкадѣ авторътъ отбѣлѣзва общитѣ хигиенически мѣрки, които винаги трѣбва да се пазятъ за да не се развали хубостта. Като признаваме, въ съгласие съ по-голямото число лѣкари, които вече сѫ се произнесли за доброто намѣрение на г. Кюне, явната полза на горнята книжка, ще дадемъ на читателитѣ си преводъ на по-важнитѣ статии, а сега-за-сега извличаме отъ нея само нѣкои откъслечи.

Брадавици.

Брадавицѣтъ сѫ нараствания на кожата, причинитѣ на които още не сѫ извѣстни. Отдѣлнитѣ брадовници се унищожаватъ съ намокрованието имъ, сутринъ и вечеръ, съ по една капка на концентрирана (сгъстена) оцетна киселина, която, се остава да изсъхне. Още по-бързо дѣйствува кристаллическата карболова киселина, отъ която всѣкий пътъ се туря на брадавицата по единъ кристалъ отъ голѣмина колкото карфицата на иглата. Тѣй като тази киселина много силно гори, то трѣбва кожата, на близо отъ брадавицата, предварително да се запази отъ дѣйствието на тази киселина, което се достига чрезъ намазването ѝ съ коллодумъ. Горѣнието се повтаря толкова често, колкото е нужно. Това, което е било веднажъ изгорѣно, повече не пораства.

Ако числото на брадавицитѣ бива голѣмо, то на тѣхъ се туря отъ вечеръ прѣсна свинска масъ, а отъ горѣ на нея памукъ. Всичко това превързватъ съ нѣкоя кърпа; тази превръзка се оставя за презъ цѣлата нощъ. Това лѣкуване се продължава непрекъснато 14 нощи; презъ всичкото това време, както и въ продължение на една седмица слѣдъ него, се приема вътрѣшно, три пъти на день, по една чайна лъжичка въглена-кисела магнезия (съ вода). Практиката е показала, че твърдѣ нарѣдко се не сполучва съ това лѣкуване ¹⁾.

Мозоли.

Тѣзи затвърдявания на кожата се образуватъ вслѣдствие честото ѣ трение и натисканне, особено по мѣстата, които иматъ малко тлъстина и се намиратъ на-горѣ отъ кокала. Като общо правило, мозолитѣ се появяватъ отъ малко разумната ни обувъ. Който е теглилъ болѣжката, която се причинява отъ тази нищожна болѣстъ, съ радостъ ще се научи, че въ науката има средство, което безопасно, бързо и сигурно може да опитожни мозолитѣ. Това средство е салициловата киселина (двѣ части) съ коллодумъ (8 части), съ което всѣка вечеръ се намазватъ мозолитѣ до като отпадатъ ²⁾.

Слънчасване.

Слънчевото ожегване става, както показва самото му название, отъ продължителното дѣйствие на слънчевитѣ лъчи върху непокритата кожа, която по разни малки мѣста се зачервява и боли, като малки рани. Тоалетний пшолетовъ оцетъ бързо прохладява и намалява тѣзи неприятни болѣжки.

Сърбелъ на кожата.

Сърбелътъ на кожата най-често се явява вслѣдствие недостатъчната ѣ дѣятелностъ. За отмахването му се изискватъ топли бани съ трици или сапунъ и чести омивания съ катрапенъ сапунъ и топла вода ³⁾.

Пърхотъ.

Тази болѣстъ е твърдѣ опасна за космитѣ, но, за жалостъ, тя много късно се забѣлѣзва, а най-повече тогава, когато космитѣ захватѣтъ вече да падатъ. Тя се заключава въ голѣмото отдѣляние на надкожницата, която, като сухъ, бѣлъ и дребенъ прахъ, покрива космитѣ и пада отъ тѣхъ като трици. Тѣзи болѣстъ се изцѣрива съ лѣкарства, които съдържатъ чистъ

¹⁾ Върху брадавицитѣ има въ „Здравие“, 1885 г. стр. 12.

²⁾ Върху мозолитѣ гл. „Здравие“, 1885 г., стр. 13.

³⁾ Гл. „Здравие“, 1886 г., стр. 167.

масъ (химически чистъ глицеринъ и др.) и съ средства, които унищожаватъ паразититъ (перувиански балзамъ и проч. ¹⁾). **О.**

СМѢСЬ.

3 Нѣмцитѣ и тѣхнитѣ зѣби. Директора на зѣболѣварския институтъ въ Берлинъ е изобразилъ една печална картина за отгѣждането на зѣбитѣ въ Германия. Подобно небрежно отнасяне къмъ зѣбитѣ отъ страна на владѣтелитѣ имъ, каквото се срѣщу между нѣмцитѣ, не се забѣлѣзва тѣй много въ другитѣ културни страни. Ако германския народъ не би се отличавалъ, по природата си, съ добритѣ зѣби, то резултатитѣ на подобна небрежностъ бѣ били много по-лошави, макаръ и сега още, особено въ гр. Берлинъ, между обезпеченото и образованно население, зѣбитѣ се намиратъ въ ужасно състояние. Правилото, че устата трѣбва да бѣждѣ свободни отъ гнилъ вещества, пакъ се заразяватъ стомаха и бѣзня дробъ, още на-рѣдко се ползува отъ надлежното уважение. За поддържане чистотата въ устата се изискватъ най-прости средства: прахъ отъ тебеширъ и магнезия, медицински сапунъ и нѣколко капки на нѣкое миризливо масло (само безъ вредни примѣси, каквито сѣ: стипцата, камфората, кремортартаръта, кюмюрътъ отъ липа и т. п.). А между това тѣй често пренебрегватъ употребяването на тѣзи средства и на една проста не твърдъ яка четчица за зѣби! Почнатото вече разваляне на зѣбитѣ, разбира се, не може да се пресѣче съ подобни средства; за това се изисква внимателно пречистване на гнилитѣ зѣби съ дезинфекционни средства. («Зубоврачебный вѣстникъ», 1887 г., № 1). — Видѣ се, по поводъ на тази картина, нарисувана отъ опитния наблюдателъ, въ германскитѣ юнкерски училища е въведено правилното преглѣждане зѣбитѣ на всичкитѣ ученици. («Врачъ», 1887 г., № 6).

— Много жени иматъ обичай да кѣкатъ съ зѣбитѣ си концитѣ. Това е много вредно, защото вснѣката мускулна сила, която се изисква за откѣсването на концитѣ, се опира на една малка точка отъ тѣхъ. По тази причина искусствениитѣ зѣби често се развалятъ, а естественнитѣ изгубватъ глечъта (емалъ) си. («Зубоврачебный вѣстникъ», 1887 г., № 1).

— Въ послѣдне време виноторговцитѣ захранали да турятъ въ виното салициловата киселина за да не се развали виното. Тази примѣсъ е била откритъ въ Одесса отъ про-

фессора Вернго. Сега и Парижката медицинска академия се е произнесла върху вредата на тази примѣсъ, като е признала, че всѣкидневното приемане на салициловата киселина извиква забѣлѣжителни растройства.

÷ Въ Тифлисъ (Кавказъ) е умрѣла една грузинка на 125 годишна възраст, като е оставила 70 души потомство. («Врачъ», 1887, № 5.)

ОТГОВОРИ.

Г-ну Ф. въ Хармазли. Адреса Ви е вече напечатанъ и може да се промѣни само слѣдъ доставяне установената плата.

Г-ну Н., Т.-Пазарджикъ. На ли се оплаквахте, че не сте получили 1-я брой, а сега питате защо Ви е испратенъ два пѣти? Върнете единия екземпляръ. Подарѣцитѣ ще се испратятъ — бѣдете спокойни: не сме още ги получили отъ фабрикантина. И то е станало за това, щото много бавно се получаватъ абонаментитѣ.

ОБЯВЛЕНИЕ.

РУССКІЙ МАГАЗИНЪ И. КАРЛОВСКАГО ВАРНА - ШУМЕНЪ

Продава по най-умѣренни цѣни:

Чай, сахаръ, свѣщи, черенъ хайверъ, разни консерви, макарони, брашно, мармалади, конфети, бисквити, вина разни: бордо, шампанско, ромъ, конякъ, ликери, бенедиктинъ и др.

Военно Офицерски и Солдатски вещи, самовари и разни издѣлци отъ Варшавско сребро и никель: ножови, вилки, жалпици и пр.

Сапуни разни и други благовонни нѣща. Кревати, столы, канапета и голутрони. Въжа катранени и бѣли. Гвозди конски, краски (бой), масло и лакъ; мазило за чистене разни метали. Аржантинъ за посребряване метали отъ Аржанъ плаке; одобринъ — цѣръ за мазоли и брадавици. — Разни лампи: за масса, висящи и стѣнни; горѣлки, нова система: дава много добъръ пламъкъ за русскитѣ газъ. Пиянино, фабрика Франке въ Лайпцигъ. Разни лесени платна; флапели; разни обуша мъжки, дамски и дѣтски. Разни албуми, портфели и др. Разни рѣжавици: мъжски, дамски и дѣтски отъ добра кожа; копринени и вълнени разни чорапи. Земледѣлчески орудия, като: рала, трѣпори за трошене кукурузъ, жетварчи, разни желѣзни издѣлци и др. Фарфорни вещи и стеклария.

Хартия, червенъ воскъ и други канцелярски потребности.

Принема поръчки на казани, икони, хоругви, одежди свѣщеннически и други църковни принадлежности, тѣй също въсѣкакви църковни и учебни книги.

4—5

¹⁾ Глѣдъ „Здравне“, 1885 г., стр. 100 и стр. 160, 1886 г.